

Ovire in rešitve pri vključevanju deklet in mladih žensk v gozdarski sektor

dr. Polona Hafner, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za prirastoslovje in gojenje gozda

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

dr. Katarina Flajšman, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Darja Stare, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Mateja Karničnik, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Tatjana Pavlič, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Ema Šumenjak, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Tina Goznik, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Zala Uhan, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Objavljeno na spletu 06.01.2025 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2025.0002>)

Gozdarstvo je v Evropi pomemben gospodarski sektor, ki pa se sooča s številnimi izzivi, kot sta pomanjkanje delovne sile in upadanje zanimanja za gozdarske poklice. Spodbujanje deklet in mladih žensk za vstop v gozdarski sektor je bistvenega pomena za odpravo pomanjkanja delovne sile in obogatitev sektorja z novim inovativnim načinom razmišljanja in dela.

Gozdarstvo je tradicionalno moški sektor, vendar se razmere počasi spreminjajo. Pred nekaj desetletji je bilo v gozdarstvu zaposlenih le malo žensk, a je njihova vztrajnost mlajšim strokovnjakinjam odprla možnosti za zaposlitev in uveljavitev v gozdarskem sektorju. Kljub napredku se gozdarski sektor še vedno sooča z izzivi pri privabljanju deklet in mladih žensk k izobraževanju na področju gozdarstva in razvoju kariernih poti gozdarskih strokovnjakinj. Ženske se še vedno soočajo s številnimi spolno pogojenimi stereotipi, ki v veliki meri prispevajo k pomanjkanju priložnosti in nenehnemu dokazovanju usposobljenosti na področjih, kjer prevladujejo moški. Za izboljšanje razmer je najprej potrebno razumeti razmišljanja in poglede mladih žensk in deklet, pa tudi ostalih deležnikov, ki so vključeni v izobraževanje in zaposlovanje na področju gozdarstva. To razumevanje tvori osnovo za učinkovite in trajnostne pobude, ki naslavlja obstoječe izzive in potrebe. Zgodnje participativno vključevanje vseh deležnikov zagotavlja razvoj ustreznih in učinkovitih rešitev.

Metodologija

V okviru projekta Fem2forests smo želeli raziskati, kateri so glavni izzivi, s katerimi se srečujejo dekleta in mlade ženske pri odločitvi za šolanje oziroma kariero v gozdarstvu ter kakšno podporo potrebujejo. Podatke smo zbrali v dveh korakih, in sicer preko izvedbe anketiranja in dveh okroglih miz.

Za izvedbo ankete smo pripravili dva vprašalnika za dekleta in mlade ženske, ki so vključene v proces izobraževanja (srednja šola, fakulteta). Prvi vprašalnik je bil namenjen dekletom in mladim ženskam, ki obiskujejo programe izobraževanja s področja gozdarstva (študentke gozdarstva). Vključeni sta bili 2 srednji šoli in 2 visokošolski ustanovi, anketo jih je izpolnilo 37. Drugi vprašalnik je bil namenjen dekletom in mladim ženskam, ki obiskujejo izobraževalne programe drugih področij na 28 srednjih šolah in 2 visokošolskih ustanovah (študentke drugih področij), anketo jih je izpolnilo 70.

Po zbiranju in obdelavi podatkov iz anket smo organizirali dve okrogli mizi, na katerih so sodelovali ključni deležniki, kot so zaposleni na področju izobraževanja, gozdarski strokovnjaki, zaposlovalci ter predstavnica študentov gozdarstva. V razpravi je potekala odprta izmenjava pogledov na zbrane podatke, v nadaljevanju pa poglobljeno raziskovanje izzivov, s katerimi se soočajo dekleta in mlade ženske v gozdarstvu ter izmenjava mnenj in idej glede obstoječih dobrih praks in možnih rešitev.

Ključne ugotovitve iz ankete

Motivacija in vplivi

Večina študentk gozdarstva izpostavlja močno povezanost z naravo in gozdnim okoljem, kar navajajo kot glavni razlog za odločitev za študij gozdarstva. Informacije o samem študiju in zaposlitvenih možnostih iščejo predvsem v krogu ožje družine, pomemben vir pa predstavljajo tudi prijatelji, ki študirajo oz. so že zaposleni v gozdarstvu, informativni dnevi in karierni sejmi ter spletne strani izobraževalnih ustanov. Študentke gozdarstva v okviru študijskega programa najbolj zanima področje

gospodarjenja z gozdovi, varstvo okolja ter upravljanje z divjadjo. Na področju inovativnih tehnologij in pristopov izražajo največ zanimanja za inovativne pristope v gozdni proizvodnji, bioekonomijo, gozdni velnes in turizem ter geoinformacijske tehnologije. Praktične dejavnosti študentkam predstavljajo najbolj zanimiv del izobraževanja. Pri izbiri zaposlitve jih vodi želja po uravnoteženosti poklicnega in zasebnega življenja. Pomembna jim je tudi stabilnost zaposlitve in bližina delovnega mesta od kraja bivanja. Svojo poklicno pot si želijo utreti predvsem na področju gospodarjenja z gozdom in varstva okolja, sledita znanstveno raziskovanje ter delovna mesta, kjer se spoprijemajo s podnebnimi spremembami.

Tudi študentke drugih področij v veliki meri motivira osebni interes na njihovem izbranem področju. Nasprotno od študentk gozdarstva pa največ informacij pridobijo na informativnih dnevih in kariernih sejmih ter s spletnih strani izobraževalnih ustanov. Prav tako cenijo usklajenost med poklicnim in zasebnim življenjem ter stabilnost zaposlitve, pomembne pa so jim tudi možnost nadaljnjega izobraževanja.

Ozaveščenost, javna podoba in dojemanje kariere v gozdarstvu

Študentke gozdarstva menijo, da je splošna podoba gozdarja v javnosti pozitivna. Žal pa se pogosto soočajo s spolno pogojenimi stereotipi in z napačnimi predstavami o zaposlitvi v gozdarstvu. Pogosto je tudi prepričanje, da gozdarstvo ni primerno za ženske zaradi zanje neprimerne delovnega okolja in fizično prenapornega dela.

Študentke drugih področij priznavajo, da ob sprejemanju odločitve o študiju in nadaljnji karieri niso imele predstave o zaposlitvenih možnostih v gozdarstvu ter da gozdarstvo vidijo kot področje z omejenimi kariernimi možnostmi in menijo, da je delo fizično zahtevno. Spolno pogojene stereotipe vidijo kot glavno oviro.

Ključne ugotovitve okroglih miz

Udeleženci okroglih miz so na podlagi rezultatov ankete in lastnih izkušenj izpostavili nekaj glavnih izzivov, s katerimi se srečujejo gozdarstvo in ženske, ki so dejavne na tem področju. Prepoznane pa so bile tudi dobre prakse in možne rešitve, ki naslavlja izpostavljene izzive.

Izzivi

Ena od glavnih ugotovitev udeležencev okroglih miz je, da je na splošno delo gozdarja prepoznano kot fizično zahtevno delo z motorno žago. Pogosto je pri razlogih za nezanjemanje za zaposlitev v gozdarstvu izpostavljeno nizko plačilo, omejene možnosti za karierni razvoj ter neprimerno delovno okolje za ženske. Močno je ukoreninjen stereotip, da so gozdarji v glavnem sekači.

Prepoznavnost raznolikosti poklicev v gozdarstvu je izredno slaba in to najbrž predstavlja glavni razlog, da se več mladih (žensk) ne odloči za ta sektor. Zato je pomembno, da se predstavi celotna paleta raznolikosti poklicev v gozdarstvu. Tudi v gozdarskem sektorju so številna področja dela, kjer so pri zaposlenih zaželeni lastnosti, ki jih pogosto povezujemo z ženskami. Poklic gozdarja je mladim treba predstaviti kot enega od perspektivnih zelenih poklicev prihodnosti.

Ženske v procesu izobraževanja in zaposlene na področju gozdarstva se srečujejo s številnimi spolno pogojenimi stereotipi. Za dokazovanje svoje usposobljenosti pogosto delajo več kot njihovi moški kolegi.

Odločitve mladih ljudi so pod velikim vplivom okolja, v katerem odrasčajo in živijo. Ugotovitve iz okroglih miz so v skladu z navedbami anketirank, kjer jih je velik delež navedlo, da so se o izbiri študija posvetovale s starši. Zelo pomembna je tudi zgodnja seznanitev mladih z gozdarstvom na splošno ter razvijanjem njihovega zanimanja za to področje že v predšolskem obdobju.

Predlogi in dobre prakse

Spoznavanje mladih z gozdarstvom moramo spodbujati na vseh ravneh, od predšolskih otrok pa vse do univerzitetnih študentov. Pomembno vlogo v tem procesu ima uvajanje dejavnosti gozdne pedagogike, kjer se mladim v različnih starostnih obdobjih spodbujata zanimanje in zgodnje razumevanje gozdarstva. Zelo pomembno je, da v procesu karijerne orientacije ne nagovarjamo le otrok in mladostnikov, pač pa tudi njihove starše.

Zaposleni v gozdarstvu so lahko najboljši promotorji gozdarstva. Interaktivne predstavitve poklica v sodelovanju z vrtci in šolami so pomembne za spoznavanje z gozdarstvom že v zgodnji mladosti. Mladi tako postanejo bolj pozorni na naravno okolje, pri nekaterih pa se prižge zanimanje za gozdarstvo, ki vodi do odločitve za karierno pot v tem sektorju.

Karierni sejmi so dobra priložnost za zanimive in privlačne predstavitve poklicev in kariernih možnosti v gozdarstvu. Prav tako tudi karierni dnevi, ki mladim ponudijo priložnost, da en dan preživijo v gozdarski organizaciji ali podjetju ter tako pridobijo praktične izkušnje in realno razumevanje, kaj pomeni delo v tem poklicu.

Potrebno pa je tudi dvigniti prepoznavnost žensk, ki so aktivne na področju gozdarstva. Vidnost vzornic in dostop do mentoric bi mnogim dekletom in mladim ženskam olajšalo odločitev za izobraževanje in razvoj karierne poti v gozdarstvu.

Zaključek

Razumevanje izzivov in potreb mladih na začetku karierne poti, zaposlenih v izobraževanju in zaposlovalcev v gozdarstvu, je ključnega pomena za trajnostni razvoj sektorja. Na področju izobraževanja in promocije gozdarstva so potrebni sveži, interaktivni pristopi, ki bodo spodbudili zanimanje prihodnjih generacij za gozdarski sektor. Z inovativnimi učnimi metodami, prilagojenim poklicnim svetovanjem ter dostopnostjo vzornic in mentoric bo izobraževanje in zaposlitev na področju gozdarstva postalo za dekleta in mlade ženske bolj dostopno in privlačno. Ob poznavanju interesov in potreb deklet in mladih žensk se lahko razvija poklicne poti, ki se ujemajo z njihovimi željami.

Z obravnavanjem izzivov, s katerimi se soočajo dekleta in mlade ženske, se začne ustvarjanje bolj vključujočega okolja, ki gozdarski sektor bogati z delovno silo z inovativnim načinom razmišljanja in dela.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru projekta Fem2forests – Innovative pathways for efficient involvement of girls and young women in the forestry sector (Interreg Danube, DRP0200118) <https://interreg-danube.eu/projects/fem2forests>.

**Interreg
Danube Region**

**Co-funded by
the European Union**

Viri

HAFNER, Polona, FLAJŠMAN, Katarina, KRAJNC, Nike, KARNIČNIK, Mateja, PAVLIČ, Tatjana, ŠUMENJAK, Ema, GOZNIK, Tina, PEZDEVŠEK MALOVRH, Špela, UHAN, Zala, SKIBA, Andrea, et al. D.1.1.1 Barriers and needs for inclusion of girls and young women : joint report. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije.